

**HOK-ELANNON
LAKIPALVELU**

Avio-oikeus jäämistösuunnittelussa

Lakipäivät – avajaistapahtuma 9.10.2017

Juhani Laine
lakimies, tiiminvetäjä, OTT

Jäämistösuunnittelu – mitä se on?

- **Toimenpiteitä, joilla vaikutetaan jäämistön**
 - laajuuteen
 - jakautumiseen
 - verokohteluun
- **Jäämistösuunnittelu voi olla**
 - ennakollista
 - perinnönjättäjän omin toimenpitein
 - jälkikäteistä
 - kuolinpesän osakkaiden toimenpitein

Jäämistösuunnittelu – mitä se on?

- **Ennakollinen jäämistösuunnittelu**

- luovutukset

- kauppa

- lahja

- testamentti

- henkivakuutuskorvaukset

- myös omaisuuslajikohtaisia mahdollisuuksia

- esim. yhtiöoikeudelliset mekanismit

Jäämistösuunnittelu – mitä se on?

- **Jälkikäteinen jäämistösuunnittelu**

- perinnöstä luopuminen

- vain kokonaisluopuminen

- luopujan koko osuus sijaantuloperillisille

- esim. jos luopujalla lapsia, luopujan koko osuus menee luopujan lapsille

- testamentista luopuminen

- myös osittaisluopuminen

- lakiosavaatimukset

- huojennussäännökset

- yrityksen tai maatilán sukupolvenvaihdos

Avio-oikeus vaikuttaa jäämistön laajuuteen

- **Avio-oikeus syntyy avioliiton solmimisella**
 - puoliset saavat avio-oikeuden toistensa omaisuuteen
- **Avio-oikeus toteutetaan avioliiton päätyttyä**
 - avioero
 - puolison kuolema
- **Ositus**
 - toimitus, jossa avio-oikeus toteutetaan
 - pääsääntö: kumpikin puoliso saa $\frac{1}{2}$ kummankin puolison yhteenlasketusta avio-oikeuden alaisesta omaisuudesta
 - ts. varakkaampi osapuoli suorittaa ns. tasingon vähemmän varakkaalle
- **Perinnönjako**
 - toimitetaan osituksen jälkeen
 - perillisten kesken jaetaan se, mitä osituksessa tuli kuolleen puolison osalle

Avio-oikeus vaikuttaa jäämistön laajuuteen – esimerkki 1

- **Lähtötilanne**

- Matin varallisuus 600 000 €
- Maijan varallisuus 400 000 €
- kummallakin avio-oikeus toisen omaisuuteen
- kaksi yhteistä lasta

- **Matti kuolee**

- Maijalla on oikeus saada $\frac{1}{2}$ puolisoitten yhteenlasketusta avio-oikeuden alaisesta omaisuudesta
- yhteenlaskettu avio-oikeuden alainen varallisuus 600 000 € + 400 000 € = 1 000 000 €
- Maija saa Matin varoista tasinkoa 100 000 €
 - lopputuloksena Maijalla yht. 500 000 € ja Matin jäämistöön jäänyt 500 000 €
- Matin jäämistöksi muodostunut 500 000 € jaetaan perillisten kesken
 - jos testamenttia ei ole, kummallekin lapselle 250 000 €

Avio-oikeus vaikuttaa jäämistön laajuuteen – esimerkki 2

- **Lähtötilanne**

- Matin varallisuus 600 000 €
- Maijan varallisuus 400 000 €
- avio-oikeus suljettu pois avioehtosopimuksella
- kaksi yhteistä lasta

- **Matti kuolee**

- Matin varallisuus 600 000 € muodostaa sellaisenaan perintönä siirtyvän jäämistön
- jos testamenttia ei ole, kumpikin lapsi saa puolet Matin varallisuudesta
 - Ts. kummankin lapsen osuus 300 000 €

Avio-oikeus vaikuttaa jäämistön laajuuteen – esimerkki 3

- **Lähtötilanne**

- Matin ja Maijan varallisuus kuten esimerkeissä 1 ja 2
- Molemmilla on avio-oikeus toisen omaisuuteen
- Kummallakaan ei ole lapsia

- **Matti kuolee**

- Koska Matilta ei jäänyt lapsia eikä testamenttia, perii Maija koko Matin jäämistön

- **Maija kuolee**

- Maijan pesä muodostuu hänen alkuperäisestä omaisuudestaan 400 000 € ja Matilta peritystä omaisuudesta 600 000 €, yht. 1 000 000 €
- Matin perilliset (vanhemmat, tai jos he ovat kuolleet aiemmin, sisarukset) saavat $\frac{1}{2}$ eli 500 000 € ja Maijan perilliset toisen $\frac{1}{2}$ eli 500 000 €
- Jos Matilla ja Maijalla ei olisi ollut avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, olisivat Matin perilliset saaneet $\frac{6}{10}$ eli 600 000 € ja Maijan perilliset $\frac{4}{10}$ eli 400 000 €

Avio-oikeus vaikuttaa verotukseen

- **Avio-oikeussaanto (tasinkosaanto) on verovapaa**
- **Edellä esimerkissä 1**
 - Maija sai tasinkoa 100 000 €
 - Tästä hän ei maksa veroa
 - Matin lapset saivat perintönä yht. 500 000 €
 - Kumpikin maksaa osuudestaan (250 000 €) perintöveroa 29 700 €
 - Matin omaisuudesta maksettiin perintöveroja yht. 59 400 €
- **Edellä esimerkissä 2**
 - Maija ei saanut tasinkoa
 - Matin lapset saivat perintönä Matin koko omaisuuden 600 000 €
 - Kumpikin maksaa osuudestaan (300 000 €) perintöveroa 37 700 €
 - Matin omaisuudesta maksetaan perintöveroja yht. 75 400 €

Avio-oikeus vaikuttaa verotukseen

- **Edellä esimerkissä 3**

- Maija sai Matin kuoltua Matin omaisuudesta 500 000 € perintönä ja 100 000 € avio-oikeuden nojalla
- Perintönä saamastaan omaisuudesta Maija maksaa tällöin perintöveroa 55 300 €
- Jos puolisoilla ei olisi ollut avio-oikeutta toistensa omaisuuteen Maija olisi saanut koko Matin omaisuuden 600 000 € perintönä ja maksanut perintöveroa 71 300 €

Avio-oikeus vaikuttaa verotukseen

- **Tasinkona saadun omaisuuden hankintameno luovutusvoittoverotuksessa on edellisen omistajan hankintameno**
- **Perintönä saadun omaisuuden hankintamenona on vastaavasti perintöverotusarvo**
- **Edellä esimerkissä 1**
 - Maija sai tasinkoa 100 000 € ja perilliset jakoivat keskenään 500 000 €
 - Oletetaan, että
 - Maija
 - sai tasinkona osakkeita, jotka Matti oli eläessään hankkinut hintaan 60 000 €
 - myi osakkeet edelleen hintaan 100 000 €
 - tällöin hän maksaa pääomatulon veroa 40 000 € luovutusvoitosta (myyntihinta 100 000 € - hankintameno 60 000 € = luovutusvoitto 40 000 €)
 - Perilliset
 - saivat kumpikin 250 000 € arvoisen kiinteistön, josta kummastakin Matti oli maksanut eläessään 200 000 €
 - perillinen myy kiinteistön hintaan 250 000 €
 - tällöin ei synny verotettavaa luovutusvoittoa (myyntihinta 250 000 € - hankintamenona perintöverotusarvo 250 000 € = luovutusvoitto 0 €)

Avio-oikeus voidaan ottaa huomioon jäämistösuunnittelussa

- **Ennakollisesti avioliitossa olevan perinnönjättäjän eläessä**
 - Avioehtosopimuksella puolisoiden kesken
 - Poistetaan avio-oikeus molemmilta puolisoilta
 - Poistetaan avio-oikeus toiselta puolisoilta
 - Poistetaan avio-oikeus tiettyyn omaisuuteen
- **Jälkikäteen perinnönjättäjän kuoltua**
 - Elossa oleva puoliso voi
 - Luopua tasingosta
 - Luopua tasinkoetuoikeudesta eli varakkaamman puolison oikeudesta olla antamatta tasinkoa kuolleen puolison perillisille
 - Osituksessa voidaan ottaa huomioon, mitä varallisuutta on tarkoituksenmukaista siirtää avio-oikeuden nojalla, ja mitä jättää jaettavaksi perintönä

Yhteenvetoa

- **Avio-oikeus vaikuttaa jäämistön laajuuteen**
- **Avio-oikeuden ulottuvuuteen ja näin jäämistön laajuuteen voi vaikuttaa**
 - Ennakollisesti perinnönjättäjän eläessä
 - Jälkikäteen perinnönjättäjän kuoltua
- **Se, onko omaisuus saatu avio-oikeuden nojalla vai perintönä, vaikuttaa verotuksessa**
 - Kun omaisuus saadaan
 - Kun omaisuus luovutetaan edelleen
- **Huolellisuudella ja asiantuntija-apua käyttämällä voidaan kussakin tilanteessa saavuttaa optimaalinen lopputulos**

Kiitokset mielenkiinnosta

www.hok-elannonlakipalvelu.fi

juhani.laine@sok.fi

